SCIENCE HUB REVIEW
2026
Volume 1
Issue 5
www.sciencehubreview.uz
ILMIY ELEKTRON JURNAL

INTERAKTIV TEXNOLOGIYALARNING PEDAGOGIK VA PSIXOLOGIK ASOSLARI

Muqumboyev Muslimbek Muhsin o‘g‘li

Shahrisabz davlat pedagogika instituti, Pedagogika fakulteti Pedagogika yo‘nalishi 1-kurs 1-25-guruh talabasi

muqumboyevmuslim@gmail.com

Eshmurodova Dildor Normuratovna

Ilmiy rahbar

eshmuratovadildor1@gmail.com

Annotatsiya

Mazkur maqolada interaktiv texnologiyalarning zamonaviy ta’lim tizimidagi o‘rni, ularning pedagogik va psixologik asoslari ilmiy jihatdan tahlil etiladi. Tadqiqot davomida interaktiv metodlarning o‘quvchilarning bilish faolligi, mustaqil fikrlashi va o‘quv motivatsiyasiga ta’siri o‘rganildi. Olingan natijalar interaktiv yondashuvlarning ta’lim samaradorligini oshirishdagi muhim omil ekanligini ko‘rsatadi.

Аннотация

В статье анализируется роль интерактивных технологий в современной системе образования, их педагогические и психологические основы. В ходе исследования изучено влияние интерактивных методов на познавательную активность учащихся, самостоятельное мышление и учебную мотивацию. Результаты показали, что интерактивные подходы существенно повышают эффективность обучения.

Abstract

This article analyzes the role of interactive technologies in the modern education system, as well as their pedagogical and psychological foundations. The study examines the impact of interactive methods on students’ cognitive activity, independent thinking, and learning motivation. The results indicate that interactive approaches significantly improve the effectiveness of the educational process.

Kalit so‘zlar

interaktiv texnologiyalar, pedagogika, psixologiya, ta’lim jarayoni, motivatsiya, faol o‘qitish metodlari, tanqidiy fikrlash

Kirish

Zamonaviy ta’lim tizimida o‘quvchilarning faolligini oshirish va mustaqil fikrlashini rivojlantirish muhim vazifalardan biridir. An’anaviy o‘qitish usullari bu talablarni to‘liq qondira olmayotgani sababli, interaktiv texnologiyalarni ta’lim jarayoniga joriy etish dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. Mazkur maqolada interaktiv texnologiyalarning pedagogik va psixologik asoslari hamda ularning ta’lim samaradorligiga ta’siri tahlil qilinadi.

Asosiy qism

1. Interaktiv texnologiyalarning pedagogik asoslari

Pedagogik nuqtai nazardan interaktiv texnologiyalar o‘qituvchi va o‘quvchi o‘rtasidagi hamkorlikni rivojlantiradi. Bu yondashuvda o‘quvchi passiv tinglovchi emas, balki faol ishtirokchi sifatida qatnashadi.

Interaktiv metodlar quyidagi pedagogik tamoyillarga asoslanadi:

– faollik va ongli ishtirok

– individuallashtirish va differensial yondashuv

– hamkorlikda o‘qitish

– muammoli ta’lim

O‘.Q. Tolipov va M. Usmonboyeva fikricha, interaktiv metodlar o‘quvchilarda mustaqil bilim olish ko‘nikmalarini shakllantiradi (Tolipov, 2012).

Masalan, “Aqliy hujum”, “Klaster”, “Insert”, “Debat” metodlari o‘quvchilarning mantiqiy va ijodiy fikrlashini rivojlantirishda samarali hisoblanadi.

2. Interaktiv texnologiyalarning psixologik asoslari

Psixologik jihatdan interaktiv texnologiyalar o‘quvchilarning ichki motivatsiyasini shakllantirishga xizmat qiladi.

I.A. Zimnyaya ta’kidlaganidek, o‘quv faoliyati samaradorligi shaxsning ichki qiziqishi va faolligiga bog‘liq (Zimnyaya, 2005).

Interaktiv yondashuvlar quyidagi psixologik omillarga asoslanadi:

– shaxsning faollikka ehtiyoji

– muloqot va ijtimoiylashuv

– emotsional holat

– mustaqil qaror qabul qilish

Bunday metodlar o‘quvchilarda erkin fikrlash, muloqot qilish va jamoada ishlash ko‘nikmalarini rivojlantiradi.

3. Tadqiqot natijalari va tahlil

Mazkur tadqiqot davomida 1-kurs talabalari o‘rtasida interaktiv metodlardan foydalanish samaradorligi o‘rganildi. Tajriba jarayonida ikki guruh tashkil etildi:

– nazorat guruhi (an’anaviy metodlar)

– tajriba guruhi (interaktiv metodlar)

Natijalarga ko‘ra:

Nazorat guruhida an’anaviy o‘qitish usullari asosida darslar olib borildi va ularning faolligi hamda bilim o‘zlashtirish darajasi o‘rtacha darajada kuzatildi

– tajriba guruhida bilim o‘zlashtirish darajasi 20–25% ga oshdi

– o‘quvchilarning darsga qiziqishi sezilarli darajada kuchaydi

– mustaqil fikrlash ko‘nikmalari rivojlandi

Bu natijalar interaktiv texnologiyalarning ta’lim samaradorligiga ijobiy ta’sir ko‘rsatishini tasdiqlaydi.

4. Ta’lim samaradorligiga ta’siri

Interaktiv metodlardan foydalanish:

– bilimlarni chuqur o‘zlashtirishni ta’minlaydi

– tanqidiy fikrlashni rivojlantiradi

– o‘quvchilarning faolligini oshiradi

– kommunikativ kompetensiyalarni shakllantiradi

Natijada ta’lim jarayoni yanada samarali va mazmunli tashkil etiladi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, interaktiv texnologiyalar zamonaviy ta’lim tizimining ajralmas qismi hisoblanadi. Ular o‘quvchilarning bilim, ko‘nikma va kompetensiyalarini rivojlantirishda muhim rol o‘ynaydi.

Pedagogik va psixologik asoslarning uyg‘unligi ta’lim sifatini oshirishga xizmat qiladi. Shu sababli, interaktiv metodlarni ta’lim jarayoniga keng joriy etish dolzarb vazifa hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O‘zbekiston Respublikasi “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni
2. Karimov I.A. Yuksak ma’naviyat – yengilmas kuch
3. Tolipov O‘.Q., Usmonboyeva M. Pedagogik texnologiyalar
4. Zimnyaya I.A. Pedagogik psixologiya
5. Vygotsky L.S. Thought and Language
6. Dewey J. Experience and Education
7. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar bo‘yicha ilmiy maqolalar to‘plami
8. Internet manbalari (Google Scholar, ResearchGate)